

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра юридичних дисциплін

МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
з навчальної дисципліни
«Фінансове право»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
081 Право
(право)

Суми 2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою Сумської філії
ХНУВС
Протокол від 29.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС *(з юридичних дисциплін)*
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри *(юридичних дисциплін)* (протокол від 29.08.2023 № 1)

Розробники:

1. Завідувач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС, доктор юридичних наук, доцент Панасюк О.В.;
2. Доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС, кандидат юридичних наук Пономарьова Я.О.;
3. Викладач кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС Новик М.Ю.

Рецензенти:

1. Професор кафедри юридичних дисциплін Сумської філії ХНУВС, кандидат юридичних наук, професор Шуміло О. М.
2. Завідувач кафедри приватного та соціального права Сумського національного аграрного університету, кандидат юридичних наук, доцент Кузнецова М. Ю.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські	Практичні заняття	Лабораторні	Самостійна робота	
Загальна частина Фінансового права України							
ТЕМА № 1. Предмет, метод, система фінансового права.	9	2	2	-	-	5	
ТЕМА № 2. Фінансова діяльність держави	9	2	2	-	-	5	
ТЕМА № 3. Правові засади фінансового контролю в Україні	9	2	2	-	-	5	
ТЕМА № 4. Бюджетне право та бюджетний устрій в Україні	9	2	2	-	-	5	
Особлива частина Фінансового права України							
Тема №5 Бюджетні повноваження держави	9	2	2	-	-	5	
Тема №6 Бюджетний процес в Україні	9	2	2	-	-	5	
Тема №7 Правові засади регулювання державних доходів. Система державних доходів	9	2	2			5	
Тема №8 Правові засади державного кредиту та правові основи стрвахування	9	2	2	-	-	5	
Тема №9 Правове регулювання державних видатків	9	2	2			5	
Тема №10Фінансово-правова відповідальність	9	2	2			5	Залік
Всього за рік:	90	20	20			50	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Загальна частина фінансового права України

Тема № 1: Предмет, метод, система фінансового права

Семінарське заняття: Предмет, система фінансового права

Навчальна мета заняття: розкрити поняття та елементи фінансової діяльності держави; розкрити предмет та методи фінансового права; ознайомити студентів з основними джерелами фінансового права, суттю фінансово-правових норми та фінансово-правових правовідносин.

Кількість годин:– 2 год;

Навчальні питання:

1. Поняття, предмет, метод фінансового права.
2. Система фінансового права.
3. Джерела фінансового права.
4. Наука фінансового права.

Додаткові питання:

1. Поняття державних фінансів, їх функції.
2. Чи можна ототожнювати поняття «фінанси» і «гроші»?
3. Що таке фінансова діяльність держави, які принципи та методи її здійснення?
4. Які підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють фінансові правовідносини, прирівняні за юридичною силою до законів?
5. Які методи фінансово-правового регулювання використовуються поряд з основним методом (імперативним)?
6. Які способи правового регулювання ви знаєте? Які з них притаманні фінансово-правовому методу?
7. В чому полягає категоричність фінансових приписів?
8. Поясніть взаємозв'язок фінансового права з конституційним та адміністративним правом.
9. Охарактеризуйте Конституцію України як основне джерело фінансового права.
10. Охарактеризуйте функції науки фінансового права?

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Поняття фінансового права. Становлення фінансового права як галузі права. Місце фінансового права в системі права України. Предмет фінансового права. Метод правового регулювання притаманний фінансовому праву. Співвідношення імперативного методу владних приписів з методами погодження, рекомендації. Суб'єкти фінансового права.

Система фінансового права. Загальна частина фінансового права: основи фінансової діяльності держави, фінансового права, засади фінансового контролю. Особлива частина: підгалузі, інститути, фінансово-правові норми. Підгалузі:

бюджетне право; податкове право. Інститути: державних доходів, державних видатків; державного кредиту; грошового обігу; валютного регулювання; безготівкових розрахунків та ін.

Джерела фінансового права. Конституція України. Міжнародні нормативні акти, ратифіковані Верховною Радою України. Закони України в тому числі кодифіковані. Укази Президента України. Нормативні акти Національного банку України, Міністерства фінансів України, Державної фіскальної служби України інших органів виконавчої влади, що містять фінансово-правові норми. Нормативні акти органів місцевого самоврядування.

Фінансове право як галузь права і наука фінансового права. Зародження науки фінансового права з фінансової науки. Історія розвитку вітчизняної науки фінансового права. Видатні представники науки фінансового права.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Особливості методу фінансового права.
2. Система фінансового права.
3. Проблеми кодифікації фінансово-правових норм.
4. Гармонізація законодавства України з законодавством ЄС у сфері фінансової діяльності держави.

Література

1. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко, С. А. Пасанюк / За заг. ред., М. Я. Азарова. К. : Центр учбової літератури, 2010. 480 с.
2. Роль В. Ф. Фінансове право : Навч. посіб / В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С. М. Попова К. : Центр учбової літератури, 2011. 392 с
3. Фінансове право (у запитаннях і відповідях) : навч. посіб. /; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Л. М. Касьяненко ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. 317 с.
4. Фінансове право: навч. посіб. / М. Г. Волощук, М. В. Менджул ; Ужгород. нац. ун-т, Територ. від-ня Асоц. платників податків у Закарпат. обл., Громад. рада при Закарпат. обл. держ. адмін. . Ужгород : Вид-во Олесьандри Гаркуші, 2013. 236 с.
5. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
6. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
8. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. Ст. 1507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>

Тема: №2 Фінансова діяльність держави

Семінарське заняття: Фінансова діяльність держави

Навчальна мета заняття: розкрити поняття фінансів, фондів коштів, фінансової

діяльності держави.

Кількість годин:– 2 год;

Навчальні питання:

1. Поняття, ознаки, функції фінансів.
2. Фінансова діяльність держави.
3. Правове регулювання фінансової системи.

В процесі розгляду першого питання даної теми, необхідно звернути увагу на те, що фінанси можуть виступати в якості економічної, юридичної, історичної та вартісної категорії. Належну увагу слід приділити матеріальному змісту фінансів: централізованим та децентралізованим фондам коштів.

При розгляді другого питання необхідним є визначення предмету фінансового права, який складають суспільні відносини, що виникають в процесі діяльності держави та місцевих утворень щодо планомірного створення (формування), розподілу й використанню грошових фондів (фінансових ресурсів) із метою реалізації завдань держави. Визначити економічний та правовий характер фінансової діяльності державності, принципи (загально-правові та галузеві) та методи (формування фондів коштів, розподілу грошових коштів, використання фінансових ресурсів, фінансового контролю) фінансової діяльності держави.

Третє питання теми є викладенням організаційного аспекту та матеріального вираження фінансової системи; характеристикою окремих ланок фінансової системи: державного бюджету, місцевих фінансів, фінансів державних підприємств, державних позабюджетних фондів, кредиту; системи та правового положення органів влади, що здійснюють фінансову діяльність держави (органи загальної компетенції та спеціальної компетенції), а також повноважень органів місцевого самоврядування у сфері фінансової діяльності.

Питання для самоконтролю:

1. Дайте визначення фінансів як економічної та правової категорії.
2. Як співвідносяться фінанси і гроші?
3. Поясніть функції фінансів.
4. У чому полягає зміст та значення фінансової діяльності держави?
5. На яких принципах будується фінансова діяльність держави?
6. Назвіть методи фінансової діяльності держави.
7. Назвіть та охарактеризуйте елементи фінансової системи України.
8. Що розуміється під фінансовою діяльністю держави і яка її конституційна основа?
9. Які організаційно-правові особливості фінансової діяльності держави?
10. Якими методами здійснюється фінансова діяльність держави?
11. Які органи державної влади й у якій формі здійснюють фінансову діяльність держави?
12. Що є предметом фінансово-правового регулювання?
13. Які групи відносин складають предмет фінансового права?
14. Які методи правового регулювання суспільних відносин характерні для фінансового права?
15. Що розуміють під фінансовим правом?
16. Які особливості і зв'язок фінансового права з іншими галузями права?
17. Що таке система фінансового права і яке її зміст?

18. Що розуміють під джерелами фінансового права?

Додаткові завдання:

1. Вкажіть, які фінансово-правові методи використовуються в діяльності органів управління університету, у якому Ви навчаєтеся.
2. Проаналізуйте групи суспільних відносин, що складають предмет фінансового права.
3. Проаналізуйте і розкрийте на прикладі навчального закладу, у якому Ви навчаєтеся, відносини, регульовані нормами фінансового права.

Теми для рефератів:

1. Публічні та приватні фінанси: порівняльно-правовий аналіз.
2. Функції Кабінету Міністрів у сфері фінансів.
3. Правовий статус Міністерства фінансів України.

Література

1. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
2. Фінансове право: навч.посіб. / М.О. Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Трипольський, за ред. В.К. Шкарупи. К.: Знання, 2011. 815 с. (Вища освіта ХХІ століття).
3. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
5. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / кол. авторів. К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. 2389 с.
6. Фінансове право: навч. посіб.; за заг. ред. А. Г. Чубенка, Д. М. Павлова. Нац. акад. внутр. справ. Київ : КНТ, 2014. - 597 с.
7. Фінансове право України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О. : Фенікс, 2012. 189 с.
8. Фінансове право : підручник / Ю.М. Жорнокуй, О.В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін., за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. 2-ге вид. доп. та перероб. Харків : Екограф, 2015. 500 с.

Тема: №3 Правові засади фінансового контролю

Семінарське заняття: Правові засади фінансового контролю в Україні

Навчальна мета заняття: розкрити зміст фінансового контролю; ознайомити здобувачів з основними видами та методами фінансового контролю.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття фінансового контролю та правові засади його здійснення.
2. Види фінансового контролю.
3. Методи фінансового контролю.

Додаткові питання:

1. В чому полягає суть фінансового контролю як функції соціального управління та прояву контрольної функції фінансів?
2. Які принципи розроблено у сфері фінансового контролю, та як вони закріплені у вітчизняному законодавстві?
4. Чи існує єдиний нормативно-правовий акт в сфері фінансового контролю?
5. Якими нормативно-правовими актами визначається порядок проведення ревізій?
6. Якими нормативно-правовими актами визначається порядок проведення перевірок?

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Поняття, суть, призначення фінансового контролю. Об'єкт та предмет фінансового контролю, фінансова дисципліна. Правові засади здійснення фінансового контролю в Україні. Міжнародні нормативно-правові акти з питань фінансового контролю. Закріплення принципів фінансового контролю в національному законодавстві.

Види фінансового контролю. В залежності від суб'єктів фінансового контролю: державний фінансовий контроль (контроль вищих органів влади, фінансовий контроль інших державних органів, контроль спеціальних органів фінансового контролю); внутрішній контроль (здійснюється керівниками міністерств та відомств та їх контрольно-ревізійним апаратом) незалежний фінансовий контроль (аудит). За змістом: податковий контроль, валютний контроль, бюджетний контроль. В залежності від часу проведення: попередній, поточний, наступний фінансовий контроль. В залежності від місця проведення: безвиїзний, виїзний. За об'єктом: документальний, фактичний, оперативний. Обов'язковий та ініціативний фінансовий контроль.

Методи фінансового контролю. Ревізія. Правові засади здійснення ревізії. Підстави та порядок проведення ревізії. Періодичність та строки проведення ревізії. Планова та позапланова ревізія. Ревізія за дорученням правоохоронних органів. Поняття та зміст акту ревізії, правила складання акту ревізії, правове значення акту ревізії як носія доказової інформації.

Перевірка. Правові засади здійснення перевірок. Підстави та порядок проведення перевірок. Періодичність здійснення планових та позапланових документальних виїзних перевірок. Комплексні перевірки. Зустрічні перевірки. Оперативні перевірки. Поняття, зміст та правові наслідки акту перевірки. Оформлення результатів перевірки довідкою.

Інші методи фінансового контролю: аналіз, обстеження, інспекції, облік.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Міжнародне співробітництво в сфері фінансового контролю.
2. Принципи фінансового контролю.
3. Методи фінансового контролю в зарубіжних країнах
4. Методи фінансового контролю, спрямовані на протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом.

Література

1. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
2. Фінансове право: навч.посіб. / М.О. Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Трипольський, за ред. В.К. Шкарупи. К.: Знання, 2011. 815 с. (Вища освіта XXI століття).
3. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
5. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / кол. авторів. К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. 2389 с.
6. Фінансове право: навч. посіб.; за заг. ред. А. Г. Чубенка, Д. М. Павлова. Нац. акад. внутр. справ. Київ : КНТ, 2014. - 597 с.
7. Фінансове право України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О. : Фенікс, 2012. 189 с.
8. Фінансове право : підручник / Ю.М. Жорнокуй, О.В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін., за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. 2-ге вид. доп. та перероб. Харків : Екограф, 2015. 500 с.

Тема №4 Бюджетне право та бюджетний устрій в Україні

Семінарське заняття: Бюджетне право та бюджетний устрій в Україні

Навчальна мета заняття: ознайомити студентів з основними джерелами бюджетного права, суттю бюджету та бюджетною системою; з'ясувати джерела доходів і видатків Державного бюджету України та місцевих бюджетів; розкрити зміст бюджетної класифікації.

Кількість годин:– 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття бюджету та бюджетного права, бюджетна система.
2. Бюджетна класифікація.
3. Доходи і видатки Державного бюджету України.
4. Склад доходів і видатків місцевих бюджетів.

Додаткові питання:

1. Розкрийте поняття бюджету, його соціально-економічне й політичне значення.
2. Які складові частини бюджету Ви можете назвати?
3. Назвіть особливості бюджетних правовідносин.
4. Дайте характеристику складу бюджетного законодавства.
5. Охарактеризуйте принципи побудови бюджетної системи України.
6. В чому полягає мета регулювання міжбюджетних відносин?
7. Як оформляються запозичення до місцевих бюджетів?
8. Що таке міжбюджетні трансферти?

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні

питання теми.

Поняття бюджету як економічної та правової категорії. Поняття та ланки бюджетної системи України. Місцеві бюджети та бюджети місцевого самоврядування. Принципи бюджетної системи. Зведений бюджет. Правова форма бюджетів в Україні. Бюджетний період.

Поняття бюджетного права. Особливості бюджетних правовідносин. суб'єкти бюджетних правовідносин, джерела бюджетного права. Конституція України про бюджетні повноваження. Бюджетний кодекс України. Закон України про Державний бюджет на відповідний бюджетний період.

Бюджетна класифікація. Класифікація доходів бюджету, класифікація видатків бюджету, класифікація фінансування бюджету, класифікація боргу. Складові частини бюджету: загальний та спеціальний фонди.

Дефіцит та профіцит бюджету, джерела фінансування дефіциту бюджету. Граничний обсяг боргу.

Доходи і видатки Державного бюджету України. Склад доходів Державного бюджету України. Склад видатків Державного бюджету України. Таємні видатки. Кредитування за вирахуванням погашення. Скорочення видатків загального фонду Державного бюджету України. Захищені статті видатків бюджету.

Склад доходів місцевих бюджетів. Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування. Витрати місцевих бюджетів. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. Позички місцевим бюджетам. Міжбюджетні відносини. Розмежування видатків між бюджетами. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. Коефіцієнт вирівнювання. Міжбюджетні трансферти. Дотації вирівнювання, субвенції, кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів.

Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Правове регулювання бюджетних повноважень органів місцевого самоврядування.
2. Шляхи вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні.

Література

1. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко, С. А. Пасанюк / За заг. ред., М. Я. Азарова. К. : Центр учбової літератури, 2010. 480 с.
2. Роль В. Ф. Фінансове право : Навч. посіб. / В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С. М. Попова К. : Центр учбової літератури, 2011. 392 с
3. Фінансове право (у запитаннях і відповідях) : навч. посіб. /; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Л. М. Касьяненко ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. 317 с.
4. Фінансове право: навч. посіб. / М. Г. Волощук, М. В. Менджул ; Ужгород. нац. ун-т, Територ. від-ня Асоц. платників податків у Закарпат. обл., Громад. рада при Закарпат. обл. держ. адмін. . Ужгород : Вид-во Олесьандри Гаркуші, 2013. 236 с.
5. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.

6. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
8. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. Ст. 1507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>

Тема № 5. Бюджетні повноваження держави

Семінарське заняття: Бюджетні повноваження держави

Навчальна мета заняття: ознайомити студентів з основними джерелами бюджетного права, суттю бюджету та бюджетною системою; з'ясувати джерела доходів і видатків Державного бюджету України та місцевих бюджетів; розкрити зміст бюджетної класифікації.

Кількість годин:– 2 години.

Навчальні питання:

5. Поняття бюджету та бюджетного права, бюджетна система.
6. Бюджетна класифікація.
7. Доходи і видатки Державного бюджету України.
8. Склад доходів і видатків місцевих бюджетів.

Додаткові питання:

9. Розкрийте поняття бюджету, його соціально-економічне й політичне значення.
10. Які складові частини бюджету Ви можете назвати?
11. Назвіть особливості бюджетних правовідносин.
12. Дайте характеристику складу бюджетного законодавства.
13. Охарактеризуйте принципи побудови бюджетної системи України.
14. В чому полягає мета регулювання міжбюджетних відносин?
15. Як оформляються запозичення до місцевих бюджетів?
16. Що таке міжбюджетні трансферти?

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Поняття бюджету як економічної та правової категорії. Поняття та ланки бюджетної системи України. Місцеві бюджети та бюджети місцевого самоврядування. Принципи бюджетної системи. Зведений бюджет. Правова форма бюджетів в Україні. Бюджетний період.

Поняття бюджетного права. Особливості бюджетних правовідносин. суб'єкти бюджетних правовідносин, джерела бюджетного права. Конституція України про бюджетні повноваження. Бюджетний кодекс України. Закон України про Державний бюджет на відповідний бюджетний період.

Бюджетна класифікація. Класифікація доходів бюджету, класифікація видатків бюджету, класифікація фінансування бюджету, класифікація боргу. Складові

частини бюджету: загальний та спеціальний фонди.

Дефіцит та профіцит бюджету, джерела фінансування дефіциту бюджету. Граничний обсяг боргу.

Доходи і видатки Державного бюджету України. Склад доходів Державного бюджету України. Склад видатків Державного бюджету України. Таємні видатки. Кредитування за вирахуванням погашення. Скорочення видатків загального фонду Державного бюджету України. Захищені статті видатків бюджету.

Склад доходів місцевих бюджетів. Кошик доходів бюджетів місцевого самоврядування. Витрати місцевих бюджетів. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. Позички місцевим бюджетам. Міжбюджетні відносини. Розмежування видатків між бюджетами. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості. Коефіцієнт вирівнювання. Міжбюджетні трансферти. Дотації вирівнювання, субвенції, кошти, що передаються до Державного бюджету України та місцевих бюджетів з інших місцевих бюджетів.

Контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

3. Правове регулювання бюджетних повноважень органів місцевого самоврядування.
4. Шляхи вдосконалення міжбюджетних відносин в Україні.

Література

1. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
2. Фінансове право: навч.посіб. / М.О. Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Трипольський, за ред. В.К. Шкарупи. К.: Знання, 2011. 815 с. (Вища освіта ХХІ століття).
3. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
5. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / кол. авторів. К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. 2389 с.
6. Фінансове право: навч. посіб.; за заг. ред. А. Г. Чубенка, Д. М. Павлова. Нац. акад. внутр. справ. Київ : КНТ, 2014. - 597 с.
7. Фінансове право України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О. : Фенікс, 2012. 189 с.
8. Фінансове право : підручник / Ю.М. Жорнокуй, О.В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін., за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. 2-ге вид. доп. та перероб. Харків : Екограф, 2015. 500 с.

Тема :№ 6 Бюджетний процес в Україні

Семінарське заняття: Бюджетний процес в Україні

Навчальна мета заняття: розкрити поняття і зміст бюджетного процесу; з'ясувати основні стадії бюджетного процесу; ознайомити студентів зі змістом кожної з стадій бюджетного процесу.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття і зміст бюджетного процесу.
2. Державний бюджет України: складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність.
3. Місцеві бюджети: складання розгляд, затвердження, виконання та звітність.

Додаткові питання:

1. Які стадії бюджетного процесу Ви можете назвати?
2. Які принципи бюджетного процесу Ви можете назвати?
3. У чому полягає зміст першої стадії бюджетного процесу – складання проекту Закону про Державний бюджет України?
4. Розкрийте значення Бюджетної резолюції.
5. Яким чином відбувається розгляд проекту Закону про Державний бюджет країни в Верховній Раді України?
6. В чому полягає виконання бюджетів? В чому полягає суть казначейської системи виконання бюджету?
7. Що таке касове виконання бюджету?
8. Яких учасників бюджетного процесу Ви можете назвати?
9. Хто такі розпорядники бюджетних коштів?
10. Що таке бюджетний розпис, хто його складає і до кого він адресується?
11. Поясніть, як здійснюється контроль за виконанням бюджетів?
12. Які форми звітності про виконання бюджетів існують в Україні?

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Поняття і зміст бюджетного процесу. Правові засади реалізації бюджетних повноважень Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, комітетів Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, сільських, селищних, міських та районних у містах рад.

Державний бюджет України. Стадії бюджетного процесу, їх тривалість. Основні напрямки бюджетної політики на наступний бюджетний період. Бюджетні запити головних розпорядників бюджетних коштів. Розробка проекту закону про Державний бюджет. Постанова Кабінету Міністру щодо схвалення проекту закону про Державний бюджет. Пояснювальна записка до проекту закону, її зміст.

Стадія розгляду та прийняття Державного бюджету України. Представлення проекту закону про Державний бюджет Верховній Раді України. Підготовка та розгляд проекту закону про Державний бюджет у першому, другому та третьому читанні. Особливості розгляду проекту закону про Державний бюджет України. Бюджетні призначення в разі несвоєчасного прийняття закону про Державний бюджет України.

Стадія виконання Державного бюджету. Організація виконання Державного бюджету України. Казначейське обслуговування Державного бюджету України. Бюджетний розпис. Виконання Державного бюджету України за доходами та за

видатками. Порядок внесення змін до закону про Державний бюджет України. Стадія складання та затвердження звіту про виконання Державного бюджету України. Порядок закриття рахунків після закінчення бюджетного періоду. Квартальні та річний звіт про виконання закону України про Державний бюджет України. Розгляд звіту про виконання закону України про Державний бюджет України.

Складання, розгляд, затвердження, виконання та звітність місцевих бюджетів. Порядок складання проектів місцевих бюджетів. Проект рішення про місцевий бюджет та матеріали, що до нього додаються. Затвердження місцевих бюджетів. Виконання місцевих бюджетів. Звітність про виконання місцевих бюджетів.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Бюджетні повноваження Верховної Ради України.
2. Бюджетний процес України та в зарубіжних країнах: порівняльно-правовий аналіз.
3. Правові засади обслуговування комерційними банками бюджетних коштів.
4. Казначейська система в Україні.

Література

1. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко, С. А. Пасанюк / За заг. ред., М. Я. Азарова. К. : Центр учбової літератури, 2010. 480 с.
2. Роль В. Ф. Фінансове право : Навч. посіб / В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С. М. Попова К. : Центр учбової літератури, 2011. 392 с
3. Фінансове право (у запитаннях і відповідях) : навч. посіб. /; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Л. М. Касьяненко ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. 317 с.
4. Фінансове право: навч. посіб. / М. Г. Волощук, М. В. Менджул ; Ужгород. нац. ун-т, Територ. від-ня Асоц. платників податків у Закарпат. обл., Громад. рада при Закарпат. обл. держ. адмін. . Ужгород : Вид-во Олесандри Гаркуші, 2013. 236 с.
5. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
6. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
8. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. Ст. 1507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>

Тема:7 Правові засади регулювання державних доходів. Система державних доходів

Семінарське заняття: Правові засади регулювання державних доходів. Система державних доходів

Навчальна мета заняття: з'ясувати поняття і зміст сутності публічних доходів, розкрити правові основи їх встановлення та стягнення.

Кількість годин: 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття та система державних доходів.
2. Податки: поняття, значення та функції.
3. Податкова система України.
4. Правовий режим неподаткових платежів до бюджету.

Опрацюванню підлягають наступні підпитання: Державні доходи з фінансової точки зору. Публічні доходи. Класифікація державних доходів. Класифікація доходів бюджету. Склад доходів Державного бюджету України. Основи правового регулювання державних доходів.

Принципи оподаткування. Риси податків. Податкова система України. Функції оподаткування. Принципи оподаткування.

Загальнодержавні податки. Правова природа місцевих податків і зборів. Система податків і зборів (обов'язкових платежів), що передбачає спеціальний режим оподаткування. Міжнародні угоди про уникнення подвійного оподаткування.

Правовий режим неподаткових платежів до бюджету. Митні, ресурсні та рентні платежі

Питання для самоконтролю:

1. Що слід розуміти під податковим зобов'язанням та податковим боргом?
2. Які органи належать до контролюючих?
3. Визначте права та обов'язки контролюючих органів.
4. У яких випадках контролюючий орган самостійно визначає суми податкового зобов'язання?

Література

1. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
2. Фінансове право: навч.посіб. / М.О. Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Трипольський, за ред. В.К. Шкарупи. К.: Знання, 2011. 815 с. (Вища освіта XXI століття).
3. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
5. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / кол. авторів. К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. 2389 с.
6. Фінансове право: навч. посіб.; за заг. ред. А. Г. Чубенка, Д. М. Павлова. Нац. акад. внутр. справ. Київ : КНТ, 2014. - 597 с.
7. Фінансове право України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О. : Фенікс, 2012. 189 с.

8. Фінансове право : підручник / Ю.М. Жорнокуй, О.В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін., за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. 2-ге вид. доп. та перероб. Харків : Екограф, 2015. 500 с.

Тема №8 Правові засади державного кредиту та правові основи страхування

Семінарське заняття: Правові засади державного кредиту та правові основи страхування

Навчальна мета заняття: з'ясувати поняття і зміст й ознаки публічного кредиту. Розкрити сутність державного кредиту, його принципи і форми. Визначити відмінності між державним та банківським кредитом, види і форми державного боргу. З'ясувати поняття і зміст й ознаки. Визначити сутність і функції страхування. Розкрити історію виникнення і розвитку страхової справи у світі. Класифікувати фінансово-правові взаємовідносини у сфері страхування

Кількість годин: 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття, функції, форми та види державного кредиту.
2. Державний борг.
3. Міжнародно-кредитні відносини України.
4. Запозичення до місцевих бюджетів.
5. Поняття та функції страхування.
6. Основні галузі та види страхування.

Поняття державного кредиту. Особливості, економічний зміст, юридична природа, забезпечення та цільове призначення державного кредиту. Ознаки правових відносин державного кредиту. Функції державного кредиту. Класифікація державного кредиту залежно від статусу позичальника, від сфери розміщення боргових зобов'язань, від строків погашення, виду доходності. Форми державного кредиту: державні облігації, казначейські зобов'язання.

Сутність та праві обмеження державного боргу. Внутрішній державний борг, його види, структура. Зовнішній державний борг. Основні причини створення і збільшення державного боргу.

Міжнародно-кредитні відносини України. Світовий банк. Європейський банк реконструкції та розвитку. Міжнародний валютний фонд. Критерії ефективності та стабілізації призначення.

Умови розвитку ринку місцевих запозичень. Правове регулювання місцевих запозичень в Україні. Форми запозичень муніципального органу. Звітність та інформування про здійснення місцевих запозичень.

Суть страхового захисту. Зміст та об'єкт страхування. Страхові відносини.

Обов'язкове державне страхування: особливості правового регулювання. Види та принципи обов'язкового державного страхування. Обов'язкове загальне та обов'язкове професійне страхування. Обов'язкове державне страхування певних видів державних службовців. Добровільне страхування. Особисте страхування, майнове страхування, страхування відповідальності, страхування економічних ризиків та соціальне страхування. Перестрахування. Відносини у сфері страхування, що регулюються фінансовим правом. Страховики та страховальники

за цих видів страхування. Організація страхування в Україні.

Питання для самоконтролю:

1. Визначте економічну та правову сутність державних та місцевих запозичень.
2. Які форми запозичень Ви знаєте?
3. За якими принципами здійснюються державні та місцеві запозичення та які функції вони виконують?
4. Назвіть ознаки, якими характеризуються відносини, що виникають під час державних та місцевих запозичень.
5. Що є наслідком здійснення державних (місцевих) запозичень?
6. Здійсніть класифікацію державного (місцевого) боргу за різними підставами.
7. Яким органам належить право на здійснення запозичень?
8. Визначте повноваження органів у відносинах щодо здійснення державних (місцевих) запозичень.
9. Що слід розуміти під управлінням державним (місцевим) боргом та з використанням яких методів воно здійснюється?
10. На які групи можна поділити боргові зобов'язання Уряду України?
11. Визначте облігації внутрішніх державних позик та назвіть їх види.
12. Що слід розуміти під казначейськими зобов'язаннями України?
13. Які особливості здійснення місцевих запозичень Ви знаєте?
14. У якому вигляді виступають боргові зобов'язання місцевих органів?
15. Обґрунтуйте, чому зобов'язання держави перед громадянами України за знеціненими грошовими заощадженнями є частиною державного боргу України.
16. Визначте правовий статус Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. Назвіть джерела формування коштів Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.
17. З якою метою створюють державні цільові позабюджетні фонди коштів?
18. Які фонди належать до державних цільових позабюджетних фондів коштів?
19. Хто встановлює розмір страхових внесків на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування?
20. Як нараховуються та сплачуються страхові внески до Накопичувального фонду?
21. Визначте правовий статус Пенсійного фонду.
22. Назвіть повноваження правління, виконавчої дирекції Пенсійного фонду та його Наглядової ради.
23. Визначте джерела формування коштів Пенсійного фонду та Накопичувального фонду.
24. Як обчислюються розміри страхових внесків страхувальників та від чого вони залежать?
25. Визначте правовий статус Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
26. Назвіть повноваження правління, виконавчої дирекції Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності та його Наглядової ради.
27. Визначте джерела формування коштів Фонду соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
28. За рахунок яких джерел формуються кошти Фонду загальнообов'язкового державного Соціального страхування України на випадок безробіття?
29. Як обчислюються розміри страхових внесків страхувальників та від чого вони залежать?

Практичні завдання:

1. Громадянину Петренку В.В. належить на праві власності земельна ділянка. При цьому він використовує її таким чином: земельну ділянку здає в оренду за цивільно-правовим договором ТОВ "Промінь".

Установити, під об'єкт яких податків підпадають дії громадянина Петренка В.В. Визначити податкового агента та його податкові обов'язки.

2. Місцева рада м. Червона Зірка прийняла рішення про введення збору за парковку автотранспорту юридичними особами та громадянами, які паркують автомобілі в спеціально обладнаних, або відведених для цього місцях в розмірі 10 відсотків неоподаткованого мінімуму доходів громадян з розрахунку за одну годину парковки.

Чи мала право місцева рада встановити такий збір, які порушення при цьому були допущені?

3. Ініціативною групою депутатів Верховної Ради України було підготовлено законопроект про внесення змін і доповнень до Закону про Державний бюджет України. Законопроект передбачав зміни, пов'язані зі збільшенням джерел доходів завдяки введенню цільового загальнодержавного податку до кінця фінансового року.

Оцініть правомірність ситуації. Вкажіть, за яких умов можуть бути внесені зазначені зміни до закону про Державний бюджет України.

4. Тростянецька районна рада при затвердженні бюджету на 2011 р. заклала у видаткову частину бюджету кошти на ремонт районної лікарні на суму 120 тисяч гр., а також на купівлю 2-х автомобілів швидкої допомоги на суму 80 тисяч гр., та пожежного автомобіля вартість якого складає 120 тисяч гр. В червні 2005 р., орган державної контрольно-ревізійної служби провів перевірку про цільове використання коштів, і вияв, що за кошти які були виділені для ремонту лікарні були використані для придбання автомобіля Opel Astra для потреб Райдержадміністрації та часткового ремонту будівлі РАЦСу.

Які має повноваження Державна контрольно-ревізійна служба? Які є види відповідальності за нецільове використання коштів бюджету?

5. У бюджеті області на 2003 рік передбачено фінансування об'єктів житлово-комунального господарства області за рахунок субвенції з Державного бюджету. За рішенням голови обласної ради частина виділених коштів з державного бюджету була спрямована на виплату заборгованості працівникам обласної клінічної лікарні, що фінансуються з обласного бюджету.

Чи правомірне рішення голови обласної ради?

6. Місцева державна адміністрація м. Конотопа здійснила запозичення до місцевого бюджету з метою ремонту центральної дороги м. Конотопа строком на 5 місяців. Місцева державна адміністрація повернула борг через 8 місяців. Свої дії вона пояснила тим, що за її проханням місцева рада збільшила розмір запозичень удвічі, внаслідок чого потрібно було більше часу для погашення боргу. Кредиторам про це не було повідомлено.

Дайте правову оцінку діям місцевої державної адміністрації.

7. Голова Харківської обласної державної адміністрації видав розпорядження про збільшення вартості збору на обов'язкове державне пенсійне страхування та сплати його до обласного бюджету.

Чи є правомірними дії голови обласної державної адміністрації?

8. Контрольно-ревізійне управління у м. Харкові у квітні 2004 р. провело планову перевірку державного підприємства “Харківський колос” щодо розрахунків з місцевим бюджетом.

У листопаді 2004 р. за дорученням Служби Безпеки України це управління провело непланову перевірку підприємства.

Керівництво підприємства подало скаргу до Головного контрольно-ревізійного управління України на дії службових осіб контрольно-ревізійного управління м. Харкова, аргументуючи тим, що воно не мало права проводити перевірку, адже ще не пройшло року з проведення попередньої.

Чи правомірні дії Контрольно-ревізійної служби м. Харкова і чи підлягає скарга керівництва підприємства “Харківський колос” задоволенню?

Література

1. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко, С. А. Пасанюк / За заг. ред., М. Я. Азарова. К. : Центр учбової літератури, 2010. 480 с.
2. Роль В. Ф. Фінансове право : Навч. посіб. / В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С. М. Попова К. : Центр учбової літератури, 2011. 392 с
3. Фінансове право (у запитаннях і відповідях) : навч. посіб. /; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Л. М. Касьяненко ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. 317 с.
4. Фінансове право: навч. посіб. / М. Г. Волощук, М. В. Менджул ; Ужгород. нац. ун-т, Територ. від-ня Асоц. платників податків у Закарпат. обл., Громад. рада при Закарпат. обл. держ. адмін. . Ужгород : Вид-во Олесьандри Гаркуші, 2013. 236 с.
5. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
6. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
7. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
8. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. Ст. 1507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>

Тема №9 Правове регулювання державних видатків

Семінарське заняття: Правове регулювання державних видатків

Навчальна мета заняття: з'ясувати сутність та види публічних фондів грошових коштів; ознайомити студентів із системою доходів державних та місцевих (публічних) фондів; розкрити систему видатків державних та місцевих фондів; з'ясувати сутність кошторисно-бюджетного фінансування, як методу

розподілу публічних фондів коштів.

Кількість годин: 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття державних видатків, їх особливості.
2. Поняття та принципи бюджетного фінансування.
3. Кошторис: поняття та значення.
4. Фінансова дисципліна в бюджетному праві.

Видатки та витрати бюджету. Класифікація державних видатків за предметною ознакою, за роллю в відтворювальному процесі, за економічним змістом. Інститут видатків бюджету. Показники бюджетного асигнування. Правове регулювання в галузі видатків. Механізм здійснення видатків.

Режими бюджетного фінансування. Суб'єкти видаткових відносин. Розпорядники та одержувачі бюджетних коштів.

Кошторис як фінансово-індивідуальний акт. Порядок кошторисно-бюджетного фінансування. Бюджетна установа та кошторис бюджетної установи. Правове значення кошторису. Види кошторисів. Складові кошторису.

Фінансова дисципліна в бюджетному праві. Бюджетне правопорушення. Наслідки нецільового використання бюджетних коштів. Підстави для призупинення бюджетних асигнувань. Механізм призупинення бюджетних асигнувань.

Практичні завдання:

1. Сумська обласна рада перерахувала кошти у вигляді субвенції районній раді м. Охтирка в сумі 100 000 грн. Голова виконавчої ради м. Охтирка привласнив собі 30 000 грн. із даного трансферту. Яка відповідальність настає за даний вид бюджетного правопорушення?

2. Голова облдержадміністрації м. Суми В.П. помітив порушення вимог щодо формування бюджету у рішенні про міський бюджет міста Глухів через два місяці після дня прийняття даного рішення. В.П. призупинив дію рішення про місцевий бюджет міста Глухів з одночасним зверненням до суду.

Чи правомірні дії голови облдержадміністрації? У разі призупинення рішення про місцевий бюджет яким чином будуть здійснюватись видатки з даного бюджету?

3. Сидоров М. П. зареєстрований, як суб'єкт підприємницької діяльності, не подав Лебединській податковій інспекції повідомлення про закриття рахунку платника податків і зборів (обов'язкових платежів), мотивуючи це тим, що це не входить до його обов'язків. У відповідь Лебединська податкова інспекція звернулася в суд з позовом про притягнення Сидорова М. П. до відповідальності.

Чи правомірні дії Лебединської податкової інспекції?

4. Комітети Верховної ради з питань бюджету, з питань національної безпеки і оборони, з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією забажали одержати звіти про проведені таємні видатки з державного бюджету. Який з цих комітетів має право розглядати такі звіти?

Література

1. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
2. Фінансове право: навч.посіб. / М.О. Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Трипольский, за ред. В.К. Шкарупи. К.: Знання, 2011. 815 с. (Вища освіта ХХІ століття).
3. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13–14, № 15–16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>
5. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / кол. авторів. К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. 2389 с.
6. Фінансове право: навч. посіб.; за заг. ред. А. Г. Чубенка, Д. М. Павлова. Нац. акад. внутр. справ. Київ : КНТ, 2014. - 597 с.
7. Фінансове право України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О. : Фенікс, 2012. 189 с.
8. Фінансове право : підручник / Ю.М. Жорнокуй, О.В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін., за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. 2-ге вид. доп. та перероб. Харків : Екограф, 2015. 500 с.

Тема №10 Фінансово-правова відповідальність

Семінарське заняття: Фінансово-правова відповідальність

Навчальна мета заняття: ознайомити студентів з основними видами юридичної відповідальності за порушення норм фінансового законодавства; з'ясувати поняття і склад фінансового правопорушення; розкрити зміст фінансової відповідальності як самостійного виду юридичної відповідальності; виробити навички у студентів щодо застосування норм фінансового права в конкретних ситуаціях.

Кількість годин:– 2 год..

Навчальні питання:

1. Види юридичної відповідальності за порушення норм фінансового законодавства.
2. Поняття фінансового правопорушення та фінансової відповідальності.
3. Відповідальність за порушення норм валютного, податкового, бюджетного законодавства.

Додаткові питання:

1. Визначте особливості фінансової відповідальності поряд з іншими видами юридичної відповідальності.
2. Назвіть кваліфікаційні ознаки фінансового правопорушення.
3. Які нормативно-правові акти визначають правові засади фінансової відповідальності за порушення норм валютного.
4. Визначте особливості фінансової відповідальності за порушення податкового законодавства.
5. Охарактеризуйте санкції, передбачені Бюджетним кодексом України.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

В ході проведення семінарського заняття студенти мають засвоїти наступні питання теми.

Кримінальна, адміністративна, цивільно-правова відповідальність за порушення норм чинного фінансового законодавства.

Фінансова відповідальність як самостійний вид юридичної відповідальності. Фінансове правопорушення, поняття та склад. Особливості суб'єктивної сторони фінансового правопорушення.

Поняття, особливості, класифікація фінансових санкцій.

Відповідальність за порушення норм валютного законодавства. Правові засади та державні органи, що притягають до фінансової відповідальності за порушення норм валютного законодавства.

Відповідальність за порушення правил здійснення банківських операцій, норм з регулювання обігу готівки (в тому числі правил використання реєстраторів рахункових операцій при розрахунках за готівку). Правові засади та державні органи, що притягають до фінансової відповідальності.

Відповідальність за порушення норм законодавства в сфері оподаткування, в тому числі правил обліку та звітності, реалізації підакцизних товарів. Правові засади та державні органи, що притягають до фінансової відповідальності за порушення норм податкового законодавства.

Відповідальність за порушення норм бюджетного законодавства. Правові засади та державні органи, що уповноважені притягати до фінансової відповідальності.

Відповідальність за легалізацію доходів, набутих злочинним шляхом.

Теми для рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Фінансова відповідальність за порушення норм податкового законодавства.
2. Правопорушення в бюджетній сфері.
3. Особливості фінансових санкцій.

Література

1. Захарченко В. Ю. Податкова система : практичні питання застосування норм податкового кодексу України / За заг. ред. В.Ю.Захарченка. К. : Юрінком Інтер, 2011. 368 с.
2. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / кол. авторів. К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. 2389 с.
3. Фінансове право : підручник / Ю.М. Жорнокуй, О.В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін., за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. 2-ге вид. доп. та перероб. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
4. Фінансове право: навч. посіб.; за заг. ред. А. Г. Чубенка, Д. М. Павлова. Нац. акад. внутр. справ. Київ : КНТ, 2014. - 597 с.
5. Бюджетний процес в Україні : навч. посіб. / І. П. Лопушинський, Ю. С. Гаврилюк, Я. М. Казюк ; Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : Грінь Д. С., 2011. 363 с.
6. Лучковська С.І. Фінансове право: навч. посіб. / С.І. Лучковська. – Київ: КНТ, 2010. 296 с.
7. Орлюк О.П. Фінансове право: навч. посіб. / О.П. Орлюк. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 808 с.

Рекомендована література

Основна:

9. Захарченко В. Ю. Податкова система : практичні питання застосування норм податкового кодексу України / За заг. ред. В.Ю.Захарченка. К. : Юрінком Інтер, 2011. 368 с.
10. Науково-практичний коментар до Податкового кодексу України : в 3 т. / кол. авторів. К. : Міністерство фінансів України, Національний університет ДПС України, 2010. 2389 с.
11. Теліпко В. Е. Науково-практичний коментар до Бюджетного кодексу України / В. Е. Теліпко, А. С. Овчаренко, С. А. Пасанюк / За заг. ред., М. Я. Азарова. К. : Центр учбової літератури, 2010. 480 с.
12. Пирожкова Ю. В. Фінансове право : Навчально-методичний посібник у схемах і таблицях. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. 121 с.
13. Роль В. Ф. Фінансове право : Навч. посіб / В. Ф. Роль, В. В. Сергієнко, С. М. Попова К. : Центр учбової літератури, 2011. 392 с
14. Фінансове право : підручник / Ю. М. Жорнокуй, О. В. Кашкарьова, Т. В. Колесник та ін., за заг. ред. О. М. Бандурки та О. П. Гетманець. 2-ге вид. доп. та перероб. Харків : Екограф, 2015. 500 с.
15. Фінансове право України : Підручник / М. П. Кучерявенка, О. О. Дмитрик, О. А. Лукашев та ін.; за ред. М. П. Кучерявенка. Х. : Право, 2016. 440 с.
16. Фінансове право: курс лекцій / Є. П. Гайворонський, В. Д. Гвоздецький, В. О. Тімашов; Укр. держ. ун-т фінансів та міжнар. торгівлі. Київ : Сталь, 2015. 472 с.
17. Фінансове право (у запитаннях і відповідях) : навч. посіб. /; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Л. М. Касьяненко ; Держ. податк. служба України, Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Вид-во Нац. ун-ту ДПС України, 2014. 317 с.
18. Фінансове право: навч. посіб.; за заг. ред. А. Г. Чубенка, Д. М. Павлова. Нац. акад. внутр. справ. Київ : КНТ, 2014. - 597 с.
19. Фінансове право України: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О. : Фенікс, 2012. 189 с.
20. Фінансове право: навч. посіб. / М. Г. Волощук, М. В. Менджул ; Ужгород. нац. ун-т, Територ. від-ня Асоц. платників податків у Закарпат. обл., Громад. рада при Закарпат. обл. держ. адмін. . Ужгород : Вид-во Олесандри Гаркуші, 2013. 236 с.

Нормативно-правові акти

9. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. за № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
10. Бюджетний кодекс України. Офіційний вісник України від 13.08.2010., № 59. Стор. 9. Ст. 20-47. URL: <https://data.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
11. Податковий кодекс України від 02.12.2010 року. Відомості Верховної Ради України від 08.04.2011 року. 2011. № 13, № 13-14, № 15-16, № 17. Стор. 556. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/stru#Stru>

12. Положення про Державну фіскальну службу України: Постанова КМУ від 21.05.2014 р. № 236. Ст. 1507. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236-2014-%D0%BF#Text>
13. Про акціонерні товариства: закон України від 17 верес. 2008 р. №514-VI // Відомості Верховної Ради України. 2008. № 50–51. Ст. 384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
14. Про банки і банківську діяльність: закон України від 7 груд. 2000 р. № 2121-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 5. Ст. 30. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
15. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 40. Ст. 365. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
16. Про вдосконалення діяльності державних органів, роботу державних службовців та підвищення ефективності використання бюджетних коштів: указ Президента України від 11 лют. 2000 р. № 207/2000. Офіційний вісник України. 2000. № 1. Ст. 262. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/207/2000#Text>
17. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: закон України від 30 жовт. 1996 р. № 448/96-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 51. Ст. 292. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80#Text>
18. Про джерела фінансування органів державної влади : закон України від 30 черв. 1999 р. № 783-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999. № 34. Ст. 274. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/783-14#Text>
19. Про затвердження Інструкції про статус відповідальних виконавців бюджетних програм та особливості їх участі у бюджетному процесі : наказ М-ва фінансів України від 14 груд. 2001 р. № 574. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0003-02#Text>
20. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ : постанова Кабінету Міністрів України від 28 лют. 2002 р. № 228 . Офіційний вісник України. 2002. № 9. Ст. 414. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-%D0%BF#Text>
21. Про заходи щодо забезпечення наповнення Державного бюджету та посилення фінансово-бюджетної дисципліни : указ Президента України від 28 лют. 1997 р. № 187/97 Офіційний вісник України. 1997. № 10. Ст. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/187/97#Text>
22. Про збір на обов'язкове державне пенсійне страхування : закон України від 26 черв. 1997 р. № 400/97-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1997. № 37. Ст. 237. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400/97-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : закон України від 8 лип. 2010 р. № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>
24. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>

25. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні: закон України від 26 січ. 1993 р. № 2939-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12#Text>
26. Про Рахункову палату: закон України від 2 лип. 2015 р. № 576-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
27. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: закон України від 23 лют. 2012 р. № 4452-17 // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 50. Ст. 564. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>
28. Про цінні папери та фондовий ринок : закон України від 23 лют. 2006 р. № 3480-IV. Відомості Верховної Ради України. 2006. № 31. Ст. 268. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>

Допоміжна

21. Бюджетний процес в Україні : навч. посіб. / І. П. Лопушинський, Ю. С. Гаврилюк, Я. М. Казюк ; Херсон. нац. техн. ун-т. Херсон : Грінь Д. С., 2011. 363 с.
22. Лучковська С.І. Фінансове право: навч. посіб. / С.І. Лучковська. – Київ: КНТ, 2010. 296 с.
23. Орлюк О.П. Фінансове право: навч. посіб. / О.П. Орлюк. Київ: Юрінком Інтер, 2010. 808 с.
24. Фінансове право: навч. посіб. / М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, А.О. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Харків: Право, 2010. 288 с.
25. Фінансове право України : навч. посіб./М.П. Кучерявенко, І.Є. Криницький, О.А. Лукашев та ін.; за заг. ред. М.П. Кучерявенка. Х.: Право, 2010. 288 с.
26. Фінансове право: навч. посіб. / М.О. Мацелик, Т.О. Мацелик, В.А. Трипольський, за ред. В.К. Шкарупи. К.: Знання, 2011. 815 с. (Вища освіта XXI століття).

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Інституційний Репозитарій Харківського національного університету внутрішніх справ URL: <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/>
2. Офіційний сайт Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua/ru>
3. Верховна Рада України. офіційний сайт URL: www.rada.gov.ua
4. Кабінет Міністрів України. офіційний сайт URL: <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство фінансів України. офіційний сайт URL: <http://www.minfin.gov.ua>
6. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. офіційний сайт URL: <https://www.treasury.gov.ua/ua>
7. Національний банк України. офіційний сайт URL: <http://www.bank.gov.ua>
8. Світовий банк. офіційний сайт URL: <https://www.worldbank.org/>
- Офіційний сайт Державної фіскальної служби. офіційний сайт URL: <http://sfs.gov.ua/>